

kinderopvang **skar**
stap in je toekomst

Delta
Stichting Voor Katholiek en Protestants Christelijk Primair Onderwijs

fluvius
stichting voor primair onderwijs

debasis
stichting voor openbaar primair onderwijs Arnhem

Datum: 26 november 2015

Kenmerk PAS/b511-147/TB

Betreft Reactie besturen Arnhem op recent medianieuws aangaande effecten VVE

Aan managers kinderopvang en peutercentra, schooldirecties PO,
Aan wethouder onderwijs, leden gemeenteraad Arnhem, raadscommissie onderwijs

Voorschoolse educatie in Arnhem, een kwestie van stapelen en volhouden

Leveren programma's voor voor- en voerschoolse educatie (VVE) kinderen helemaal niets op? Zijn de afgelopen jaren miljoenen euro's en honderdduizenden uren van pedagogisch medewerkers verspild geweest? Je zou het denken na het zien van de Brandpunt-documentaire '[Het failliet van de Voorschool](#)' van 3 november 2015. Deze is gebaseerd op onderzoek van professor Ruben Fukkink in opdracht van de belangenvereniging van ouders in de kinderopvang BOinK, dat een paar dagen later in Utrecht werd aangeboden aan SER voorzitter Mariëtte Hamer. De KRO-NCRV-uitzending bracht de gemoederen stevig in beweging. Vraag van de reporter: "Wat heeft de voorschool al die jaren opgeleverd?" Antwoord van de hoogleraar: "Nul!" Dat komt aan. Maar, toen we in Arnhem inhoudelijk kennis namen van het rapport, kregen we niet alleen de behoefte om een aantal feiten te delen maar zien we ook de noodzaak toch wat dieper naar dit onderwerp en de betrokken kinderen te kijken.

Blunder

Voor een goed begrip moet de lezer eerst de gegevens compleet hebben. Professor Fukkink bundelde namelijk resultaten van 21 eerdere onderzoeken. Onderzoek, waarin de vraag werd gesteld of een VVE-methode méér meetbaar resultaat oplevert dan de reguliere aanpak in de dagopvang. En dat werd - een blunder van de Brandpunt-redactie - niet in de tv-uitzending getoond.

Alle onderzoeken laten tot dusver zien dat schoolse VVE-programma's in VVE-groepen niet of nauwelijks méér effect hebben op taalontwikkeling van kinderen dan reguliere dagopvang of peuterspeelzaalwerk. Kinderen die geen voorschoolse voorziening bezoeken, zijn slechter af. Dus VVE heeft wel effect, maar datzelfde zou je in een 'gewone' kinderopvanggroep ook bereikt hebben, zegt Fukkink. Hieruit volgt dan de conclusie dat VVE-methodes dus geen toegevoegde waarde zouden hebben, die is 'nul'. Wat ons betreft is deze conclusie veel te kort door de bocht. Er is niet onderzocht wat er gebeurd zou zijn als deze doelgroepkinderen géén VVE of voorschoolse voorziening hadden genoten. Ouders, pedagogisch medewerkers en leerkrachten in Arnhem zien met eigen ogen resultaat van de VVE-aanpak op de ontwikkeling van kinderen. Maar dit is moeilijk te vatten in grootschalige

onderzoeken, waarbij VVE-beleid per gemeente in Nederland verschilt. De ontwikkelingslijn van kinderen in een VVE-voorziening (dus VVE-kinderen) wordt vergeleken met de ontwikkelingslijn van kinderen in de kinderopvang (meestal géén VVE-kinderen). We zien dat de achterstand van VVE-kinderen op kinderen zonder ontwikkelingsachterstand (op 2,5-jarige leeftijd gemiddeld 1 jaar!) zeker niet groter wordt, dankzij de speciale aanpak in de VVE-voorziening. Het meetbare resultaat is helaas niet dat de achterstand volledig wordt weggewerkt, maar een gelijke ontwikkelingscurve in de leeftijd 2,5 tot 4 jaar is desalniettemin een belangrijk resultaat! Dit effect wordt ook bevestigd in het Precool-onderzoek dat de Universiteit van Amsterdam in opdracht van OCW uitvoert en in december wordt gepubliceerd.

Consistent en duurzaam VVE-beleid is een kwestie van stapelen en volhouden. Werkzame bestanddelen combineren tot één groter geheel, steeds op basis van wetenschappelijke inzichten. We weten allemaal dat de kwaliteit van de pedagogisch medewerker en leerkracht daarin de meest cruciale factor is. Kinderen in groepen waar de beroepskracht relatief veel ontwikkeling stimulerende activiteiten aanbiedt en begeleidt, laten een snellere ontwikkeling zien dan kinderen in groepen waar de beroepskracht dit minder doet. De intensiteit waarmee de VVE-peuters dit passende aanbod krijgen is natuurlijk van invloed. Gemengde groepen, zeker voor kleuters, hebben ook een positief effect op de ontwikkeling van kinderen. Ook de ondersteuning van ouders in hun pedagogische en educatieve taak is een belangrijke factor. Zie voor deze conclusies ook het recente promotieonderzoek 'Effecten van voor- en vroegschoolse educatie in gemengde groepen', van Annika de Haan (28 oktober 2015, UU, promotor Prof. P. Leseman).

VVE is veel meer dan alleen 'taallessen voor peuters'

VVE is veel meer dan alleen 'taallessen voor peuters' zoals de kop van het krantenartikel in De Gelderlander van 24 november 2015 suggereert. In Arnhem is geen sprake van 'schoolse' methodes in de VVE, maar van een speelse en integrale aanpak van de ontwikkeling van kinderen in kindvoorzieningen, in doorlopende lijn naar het basisonderwijs. De werkzame bouwstenen voor een duurzaam VVE-beleid in Arnhem zijn:

- Vroeg signaleren welke peuters een VVE-indicatie hebben en ze toeleiden naar een kindvoorziening. Arnhem heeft een zeer hoog bereik van 93 %.
- Voldoende peutergroepen van hoge kwaliteit, waar de VVE-kinderen gedurende vier dagdelen terecht kunnen. In toenemende mate, maar afhankelijk van de wijksamenstelling, gebeurt dit in gemengde groepen, zodat de kinderen met taalachterstand profiteren van peuters met een grote woordenschat.
- Investeren in de kwaliteit van de pedagogisch medewerkers en leerkrachten door training, opleiding en begeleiding op de werkvloer (o.a. door VVE-coaches). Een beredeneerd aanbod met ondersteunende programma's, methodieken en kindvolgsysteem. Taalstimulering en woordenschat zijn het belangrijkste speerpunt. Doelgericht en opbrengstgericht werken.
- Een nieuwe en meest intensieve vorm is de startgroep waar peuters vijf dagdelen aan deelnemen, die wordt geleid door een pedagogisch medewerker en leerkracht samen. Zij hebben deskundigheid op het gebied van taalontwikkeling, opbrengstgericht werken en doorgaande lijn naar het basisonderwijs (regie door de school).
- Partnerschap met ouders, ondersteuning middels ouderbijeenkomsten en oudercursussen.
- Een sterke doorgaande lijn naar de basisschool, zowel in inhoud en methodieken, als in 'warme' overdracht van kinderen. Per wijk is er een managementteam VVE die dit vorm geeft. De ontwikkeling tot integrale kindcentra (IKC) versterkt dit alleen maar.
- Een stedelijke VVE-coördinatie zorgt voor expertise, kaders, afspraken, professionaliteit, deskundigheidsbevordering, faciliteiten en randvoorwaarden.

Het rapport van de inspectie voor het onderwijs uit 2013 concludeert dat de kwaliteit op orde is, dat er geen verbeterpunten meer zijn. Complimenten voor de aanpak van taalstimulering middels training van de professionals in het programma Logo 3000, een programma waar ook een oudercomponent bij hoort. Over de inzet van professionals zegt de inspectie letterlijk: "Een lastig punt voor het functioneren van de vve-locaties in Arnhem is dat vooral de voorscholen te maken hebben gehad met tamelijk ingrijpende personele problemen. Ondanks dat gegeven blijkt de kwaliteit van de meeste in dit onderzoek betrokken locaties in de dagelijkse praktijk er niet op achteruit te zijn gegaan. Een compliment voor de inzet van de pedagogisch medewerkers, samen met hun leidinggevendenden. Uit de verificatieonderzoeken komen ook enkele pareltjes naar voren van een praktijk die voldoet aan hoge kwaliteitseisen."

De inspectie van het onderwijs noemt Arnhem als voorbeeld voor andere steden op de volgende punten: het integrale VVE programma in Arnhem, de ouderbetrokkenheid, de systematische evaluatie en monitoring tbv de kwaliteitsverbetering en de VVE coördinatie.

Integrale kindcentra

Het Arnhemse VVE-beleid sluit ook aan bij het advies van professor Fukkink. "Gemengde voorschoolse voorzieningen binnen een integraal kindcentrum met een totaalprogramma in plaats van slechts een taalprogramma. En met behalve een didactische aanpak juist ook een pedagogische aanpak in een ontwikkelingsrijke omgeving, een beredeneerd aanbod door vakbekwame medewerkers." De samen opgebouwde expertise in Arnhem bewijst zich dus terug. Dat is overigens ook het oordeel van de inspectie, die de Arnhemse VVE in 2013 evalueerde. In onze stedelijke ontwikkeling naar een doorgaande pedagogische lijn 0-13 in iedere wijk borduren we hier de komende jaren op door. Met de komst van een aantal Integrale Kindcentra in de stad waar dat wenselijk is om die doorgaande lijn organisatorisch te borgen.

De makers van Brandpunt worden beleefd uitgenodigd een volgende keer toch zorgvuldiger te zijn in hun knip- en plakwerkje. Laten we het kind niet met het badwater weggooien, maar de nuance terugbrengen in dit vraagstuk.

Webinar 'Investeren in VVE loont' op 30 november om 17.30 uur

A.s. maandag 30 november organiseert professor Paul Leseman een webinar onder de titel 'Investeren in VVE loont'. Prof. dr. Paul Leseman geeft in dit webinar een meer genuanceerde blik op het belang van VVE, en biedt daarmee tegenwicht aan het geschetste beeld in de Brandpunt-uitzending. Ook Leseman is kritisch ten aanzien van de aanpak met VVE-methoden, maar hij ziet wel degelijk aanknopingspunten voor verbetering. Hij wil graag samen met gemeenten en professionals komen tot een constructieve agenda voor de komende periode met aandacht voor integratie, professionalisering en specifieke aanpak van doelgroep-leerlingen.

Tijdens dit webinar wordt ook ingegaan op uw vragen en stellingen. U kunt deze tot drie dagen voor het webinar mailen naar info@eduseries.nl. Ook Arnhem heeft vragen ingediend. Tijdens het webinar kunt u ook chatten en vragen stellen aan Paul Leseman. Het webinar wordt uitgezonden op maandag 30 november 2015, van 17.30-18.30 uur. Het webinar is te volgen vanaf elke computer met een internetverbinding. Inschrijven kan via deze link:

<http://www.eduseries.nl/winkel/gemeenten/product/investeren-in-vve-geeft-kinderen-kansen/>

Met vriendelijke groet,
SPA, Korein Groep / Skar, Rijnstad, Delta, Fluvius, De Basis en stichting PAS.